Sprotna priprava na uro: Orientacija v naravi in na zemljevidu

Priprava na uro · Sokrat, Astra AI

Predmet	Geografija	**Razred / letnik**	6. razred
Program	Osnovna šola	**Trajanje**	45 min
Učni načrt	geografija · Izobraževalni program osnovne šole	**Različica**	Uradni učni načrt (MVI/ZRSŠ 2025) · Drugo vzgojno-izobraževalno obdobje

Priprava za 45-minutno uro geografije povezuje kratko orientacijsko dejavnost s kompasom na šolskem dvorišču z delom s šolskim atlasom. Osrednji poudarek je na stopinjski mreži, poldnevnikih, vzporednikih ter določanju geografske lege glede na ekvator in začetni poldnevnik.

Cilji ure

- Na zemljevidu prepoznati stopinjsko mrežo ter razlikovati vzporednike in poldnevnike.
- Na zemljevidu pokazati ekvator, začetni oziroma greenwiški poldnevnik, severni in južni pol ter poimenovati poloble.
- Opisati razporeditev vzporednikov in poldnevnikov na zemljevidu.
- Izbranim točkam določiti geografsko lego glede na oddaljenost od ekvatorja in začetnega poldnevnika, pri zahtevnejših primerih tudi v stopinjah.

Kriteriji uspešnosti

- Na zemljevidu pravilno pokažem ekvator, začetni poldnevnik in oba pola.
- Pojasnim razliko med vzporednikom in poldnevnikom.
- Za izbrano točko določim lego glede na ekvator in začetni poldnevnik.
- S pomočjo stopinjske mreže odčitam približno geografsko lego izbrane točke v stopinjah.

Potek ure

Čas	Faza	Učitelj	Učenci
5 min	**Uvodna orientacija z atlasom**	Pokaže zemljevid sveta brez dodatne razlage in učence usmeri, naj poiščejo črte, ki tvorijo mrežo. Z vprašanji preveri, katere pomembne črte in točke na zemljevidu že prepoznajo, nato napove povezavo med orientacijo v prostoru in orientacijo na zemljevidu.	V atlasu opazujejo zemljevid sveta, opisujejo mrežo črt ter pokažejo črte ali točke, ki jih že poznajo.
10 min	**Dejavnost s kompasom na šolskem dvorišču**	Pred odhodom poda kratka varnostna in organizacijska navodila. Na dvorišču pokaže pravilno držo kompasa in po umiritvi igle demonstrira orientiranje zemljevida oziroma atlasa glede na smer, ki jo kaže kompas. Dvojicam razdeli kompase in spremlja izvedbo.	V dvojicah pravilno položijo kompas, počakajo, da se igla umiri, ter po prikazu orientirajo zemljevid. Primerjajo ugotovitve med dvojicami in nato urejeno odidejo v učilnico.

10 min	**Razlaga stopinjske mreže**	Na stenskem zemljevidu ali projekciji razloži sistem vzporednikov in poldnevnikov. Pokaže ekvator, začetni poldnevnik, severni in južni pol ter ponazori delitev Zemlje na poloble. Razloži, da geografsko lego določamo glede na oddaljenost od ekvatorja in začetnega poldnevnika.	Na zemljevidih v atlasu sproti poiščejo prikazane črte, pola in poloble. V zvezek zapišejo kratek razlikovalni opis vzporednikov in poldnevnikov.
15 min	**Določanje geografske lege v dvojicah**	Razdeli naloge z označenimi točkami na zemljevidu sveta. Najprej zahteva določitev lege glede na ekvator in začetni poldnevnik, nato odčitavanje stopinj. Med delom preverja, ali učenci najprej določijo ustrezno poloblo in šele nato odčitajo vrednost.	V dvojicah za označene točke določijo lego glede na ekvator in začetni poldnevnik. Nato pri izbranih točkah odčitajo stopinje, rešitve primerjajo z drugo dvojico in popravijo morebitne napake.
5 min	**Sklep in preverjanje razumevanja**	Ponovno pokaže eno točko na zemljevidu in vodi kratek povzetek postopka določanja geografske lege. Razdeli oziroma narekuje izhodni listek in zbere odgovore.	Ustno obnovijo zaporedje določanja geografske lege in samostojno rešijo izhodni listek.

Uradni cilji in standardi

Učni cilji

- S pomočjo zemljevida spoznava sistem razporeditve poldnevnikov in vzporednikov;
- Se orientira na zemljevidu in uri v določanju geografske lege točkam.

Standardi znanja

- **Opiše sistem razporeditve poldnevnikov in vzporednikov ;**
- **Točkam na zemljevidu določi geografsko lego glede na oddaljenost od ekvatorja in začetnega poldnevnika ;**
- Točkam na zemljevidu določi geografsko lego v stopinjah glede na oddaljenost od ekvatorja in začetnega poldnevnika.

Pojem

- Geografska lega
- Stopinjska mreža
- Vzporednik
- Poldnevnik
- Ekvator
- Začetni ali greenwiški
- Poldnevnik
- Polobla
- Pol ali tečaj
- Severni pol ali tečaj
- Južni pol ali tečaj

Krepko: minimalni standard znanja · ležeče: izbirno (v učnem načrtu na izbiro, ni obvezno) · zahtevnejše: znanje višje ravni (splošna matura)

Prilagoditve

Podpora pri branju zemljevida

Učencem, ki potrebujejo več opore, se pripravi zemljevid z barvno poudarjenim ekvatorjem in začetnim poldnevnikom ter kartica z zaporedjem: polobla – vzporednik – poldnevnik – stopinje.

Postopno zahtevnejše naloge

Osnovne naloge zahtevajo določitev lege glede na ekvator in začetni poldnevnik, nadaljevalne pa natančnejše odčitavanje stopinj na stopinjski mreži.

Razširitev za hitrejše učence

Hitrejši učenci sami izberejo točko v atlasu, zapišejo njeno geografsko lego v stopinjah in pripravijo nalogo za sošolca.

Podpora pozornosti in sodelovanju

Pri delu v dvojicah se določita vlogi upravljavca kompasa oziroma atlasa in zapisovalca; vlogi se med dejavnostjo zamenjata.

Gradiva

- Šolski atlasi
- Kompasi, po možnosti po eden na dvojico
- Stenski zemljevid sveta ali projekcija zemljevida
- Delovni list z označenimi točkami
- Zvezki in pisala
- Izhodni listki

Izhodni listek

Na skici sveta označi ekvator in začetni poldnevnik ter zapiši, na katerih poloblah leži označena točka.

Kontekst razreda

Podrobnosti o oddelku niso navedene; načrtovano je delo v dvojicah ter kratek, organiziran odhod na šolsko dvorišče.

Predpostavke osnutka

- Predvideno je, da učenci že znajo varno delati v dvojicah in slediti navodilom pri kratkem odhodu na šolsko dvorišče.
- Delo s kompasom in orientacija v naravi v navedenih referencah nista opredeljena kot samostojen cilj, zato sta vključena kot motivacijska in praktična povezava z orientacijo zemljevida.
- Vrsta šolskega atlasa in število razpoložljivih kompasov nista navedena.